

कृष्णाजाजीकृष्णाजीरकं विडः विड्लवणं शीतपाकीशाकविशेषः अंकुराद्यावंशकरीरादयः शृंगाटकं शिघाढा इति प्रसिद्धं ॥ ४० ॥ ४१ ॥ सुदर्शनं शाकविशेषः ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥

ग्राम्यवाराहमांसं च यच्चैवाप्रोक्षितं भवेत् ॥ कृष्णाजाजीविडश्चैव शीतपाकी तथैव च ॥ ४० ॥ वर्जयेत्तु वणं सर्वं तथा जंबूफलानि च ॥ अवक्षुतावरुदितं तथा श्राद्धे च वर्जयेत् ॥ ४१ ॥ निवापे हव्यकव्ये वा गर्हितं च सुदर्शनं ॥ पितरश्च हि देवाश्च नाभिनन्दंति तद्भविः ॥ ४२ ॥ चांडालश्च पचौ वर्ज्यौ निवापे समुपस्थिते ॥ काषायवासाः कुष्ठी वापति तो ब्रह्महापि वा ॥ ४३ ॥ संकीर्णयोनिर्विप्रश्च संबंधी पतितश्च यः ॥ वर्जनीया बुधैरेते निवापे समुपस्थिते ॥ ४४ ॥ इत्येव मुक्ता भगवान्स्ववंशं तन्मृषिपुरा ॥ पिता महसभां दिव्यां जगामात्रिस्तपोधनः ॥ ४५ ॥ इति श्रीमहाभारते अनु० आनुशासनिके पर्वणि दानधर्मे श्राद्धकल्पे एकनवतितमोऽध्यायः ॥ ९१ ॥ ॥ ९३ ॥ भीष्म उवाच तथानिमौ प्रवृत्ते तु सर्व एव महर्षयः ॥ पितृयज्ञं तु कुर्वति विधिदृष्टेन कर्मणा ॥ १ ॥ ऋषयो धर्मनित्यास्तु कृत्वा निवपना न्युत ॥ तर्पणं चाप्यकुर्वत तीर्थाभो भिर्यत व्रताः ॥ २ ॥ निवापे दीयमानैश्च चातुर्वर्ण्येन भारत ॥ तर्पिताः पितरो देवास्तत्रान्नं जरयंति वै ॥ ३ ॥ अजीर्णैस्त्वभिह्न्यंते ते देवाः पितृभिः सह ॥ सोममेवाभ्यपद्यंत तदा त्वाह्यन्नाभिपीडिताः ॥ ४ ॥ तेऽब्रुवन् सोममासाद्य पितरो जीर्णपीडिताः ॥ निवापान्नेन पीड्यामः श्रेयो नो न च विधीयतां ॥ ५ ॥ तान्सोमः प्रत्युवाचाथ श्रेयश्चेदीप्सितं सुराः ॥ स्वयं भूसदं न यात सवः श्रेयोभिधास्यति ॥ ६ ॥ ते सोमवचनाद्देवाः पितृभिः सह भारत ॥ मेरुशृंगे समासीनं पितामहमुपागमन् ॥ ७ ॥ पितर ऊचुः निवापान्नेन भगवन् शृशं पीड्यामहे वयं ॥ प्रसादं कुरु नो देव श्रेयो नः संविधीयतां ॥ ८ ॥ इति तेषां वचः श्रुत्वा स्वयं भूरिदमब्रवीत् ॥ एष मे पार्थवो वह्निर्युष्मच्छ्रेयोभिधास्यति ॥ ९ ॥ अग्निरुवाच सहितास्तात भो क्ष्यामो निवापे समुपस्थिते ॥ जरयिष्यथाप्यन्नं मया सार्धं न संशयः ॥ १० ॥ एतच्छ्रुत्वा तु पितरस्तस्ते विज्वराभवन् ॥ एतस्मात्कारणाच्चाग्नेः प्राक्तावद्दीयते नृप ॥ ११ ॥ निवसेचाग्निपूर्ववै निवापे पुरुषर्षभ ॥ न ब्रह्मराक्षसास्तं वै निवापं धर्यं त्युत ॥ १२ ॥ रक्षांसि चापवर्तंते स्थिते देवे ह्युताशने ॥ पूर्वापिंडं पितुर्दद्यात्तत्तोदद्यात्पितामहे ॥ १३ ॥ प्रपितामहाय च तत एव श्राद्धविधिः स्मृतः ॥ ब्रूयात् श्राद्धे च सावित्रीं पिंडे पिंडे समाहितः ॥ १४ ॥

इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभावे दीपे एकनवतितमोऽध्यायः ॥ ९१ ॥ ॥ ९३ ॥ एवं श्राद्धोत्पत्तिमुक्ता तदंगभूतस्याग्नीकरणस्योत्पत्तिमाह तथेत्यादिना ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ निवसेदत्ते संप्रसाराणाभाव आर्षः औणादिकस्तन्मत्ययो वा ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥